

VARLIKLARDA DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ STANDARDI VE İMKB' DE İŞLEM GÖREN ŞİRKETLERDE UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Nergis Nevruz DURSUN*
Doç. Dr. Ganite KURT**

ÖZET

Varlıklarda Değer Düşüklüğüne ilişkin 36 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı (UMS 36), uzun ömürlü varlıklarda değer düşüklüğünün etkisini kapsamlı bir biçimde ele alan ilk uluslararası muhasebe standardıdır. 1999 yılında uygulamaya giren ve 2004 yılında revize edilen UMS 36 Standardı, varlıkların geri kazanılabilir değerinden daha yüksek bir değer ile finansal tablolarda gösterilmesini önlemeye yönelik ilke ve esasları belirlemektedir.

Bu çalışmada, UMS 36 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı kavramsal olarak ele alınmıştır. Çalışmada ayrıca, hisse senetleri İMKB'de işlem gören işletmelerce uygulamada karşılan başlıca sorunlar tespit edilmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Varlıklarda değer düşüklüğü, maddi duran varlıklar, maddi olmayan duran varlıklar, şerefiye, UMS 36.

* Başuzman, Sermaye Piyasası Kurulu Muhasebe Standartları Dairesi, nevrus.dursun@spk.gov.tr.

** Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Muhasebe ve Finansman Eğitimi Bölümü, ganite@gazi.edu.tr.

Bu makale Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde danışmanlığını Doç.Dr. Ganite Kurt'un yaptığı, Nergis Nevruz Dursun'un hazırladığı Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı Kapsamında Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını Uygulayan İşletmelerde Karşılaşılan Sorunlar adlı tezden faydalanılarak yapılmıştır.

ABSTRACT**STANDARD ON IMPAIRMENT OF ASSETS AND CHALLENGES ARISING FROM ITS IMPLEMENTATION BY İSTANBUL STOCK EXCHANGE (ISE)**

Until the promulgation of International Accounting Standard 36 (IAS 36), there was very limited guidance available under international accounting standards to deal with the impairment of long-lived assets. IAS 36 that was applied firstly in 1999 and revised in 2004 sets out the procedures that an entity applies to ensure that its assets are carried at no more than their recoverable amount.

In this study, firstly, IAS 36 Impairment of Assets is examined. In addition to that, problems faced by listed companies are determined and recommendations are developed.

Key Words: Impairment of assets, property plant and equipments, intangible assets, goodwill, IAS 36.

1. GİRİŞ

Varlıklarda Değer Düşüklüğüne ilişkin 36 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı (UMS 36), uzun ömürlü varlıklarda değer düşüklüğünün etkisini kapsamlı bir biçimde ele alan ilk uluslararası muhasebe standardıdır.

1999 yılında uygulamaya giren ve 2004 yılında revize edilen UMS 36 Standardı, varlıkların geri kazanılabilir değerinden daha yüksek bir değer ile finansal tablolarda gösterilmesini önlemeye yönelik ilke ve esasları belirlemektedir. UMS 36 Standardının kapsamına; arsa, bina, makine ve teçhizat, maliyet bedeli ile izlenen yatırım amaçlı gayrimenkuller, maddi olmayan duran varlıklar, UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar standardında tanımlanan bağlı ortaklıklar, UMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar standardında tanımlanan iştirakler, UMS 31 İş Ortaklıklarındaki Paylar standardında tanımlanan iş ortaklıklar girmektedir (UMS 36, md 4).

UMS 36 Standardı, aktifin anlamsız büyümesini önlemeyi, faaliyet sonuçlarının doğru biçimde oluşmasını sağlamayı, dolayısıyla finansal tabloların gerçeği dürüst bir biçimde yansıtmasını sağlamayı amaçlamaktadır. UMS 36 Standardı kapsamına giren varlıklar finansal tablolarda önemli paya sahip olduklarından, Standardın iyi anlaşılacak amaca uygun ve tutarlı bir biçimde uygulanması, finansal tablo kullanıcılarının bilgi ihtiyacının karşılanması açısından büyük önem arz etmektedir.

UMS 36 Standardının amacı, finansal tablolarda varlıkların geri kazanılabilir değerinden daha yüksek bir değer ile gösterilmemesini sağlamaktır. Standartta göre; varlıkların defter değeri, bunların geri kazanılabilir değerini aşıyorsa, varlıklarda değer düşüklüğü vardır. İki değer arasındaki fark, değer düşüklüğü zararıdır. Bu zarar kayda alınmalı ve raporlanmalıdır. Bu suretle, varlıkların bilançoda gerçekleşmeyecek yüksek değerler ile değerlendirilmesi ve dolayısıyla bilançonun aktifinin şişirilmesi önlenmiş olmaktadır.

2. VARLIKLARDA DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ

İşletmelerin, ticaret ya da mal veya hizmet üretimi faaliyetlerinde bulunabilmeleri için bazı faktörleri bir araya getirmeleri gerekmektedir. Bu faktörler, sermaye, insan kaynakları, hammadde ve malzeme, tesis, makine, cihaz ve benzerleri olup, bunların müteşebbis tarafından bilinçli bir şekilde ve ortak bir amaç uğruna bir araya getirilmesiyle işletmeler kurulmakta ve faaliyetlerini sürdürebilmektedirler. İşletmelerin faaliyette bulunabilmeleri için gerekli olan bu faktörler varlık olarak adlandırılmaktadır. En genel anlamı ile varlıklar; işletmelerin sahip olmaları gereken ekonomik değerlerdir (Tokay 2002,2).

Muhasebede varlık deyimi, genel olarak, işletme sahibinin veya ortakların işletmeye koydukları sermaye ile dönem karlarından işletmede bıraktıkları bölümler karşılığında ve üçüncü kişilere borçlanarak elde edilen maddi ve maddi olmayan değerlerin bütünüdür (Sevilengül 2005,131).

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan "Kavramsal Çerçeve"de (Framework), geçmişte olan işlemlerin sonucunda ortaya çıkan ve halihazırda işletmenin kontrolünde olan ve gelecekte işletmeye ekonomik fayda sağlaması beklenen değerler varlık olarak tanımlanmıştır. Kavramsal çerçevede ayrıca, varlıkların finansal tablolara alınması için gerekli koşullar belirlenmiştir. Buna göre, bir varlığın gelecekte işletmeye ekonomik fayda girişine neden olacağı muhtemelse ve maliyeti ya da değeri güvenilir bir şekilde ölçümlenebiliyorsa bu varlık bilançoda gösterilir. Aksi durumda, bilançoda varlık olarak gösterilmez, bunun yerine yapılan harcamalar gelir tablosuna gider olarak yansıtılır.

Bir varlığın defter değeri söz konusu varlığın satışı veya kullanımı ile geri kazanılacak tutarından fazla olduğu durumlarda değer düşüklüğü söz konusudur. Varlıklarda değer düşüklüğü fiziksel nedenlerden veya varlığın piyasa değerinin düşmesinden kaynaklanır.

Uzun ömürlü varlıklarda değer düşüklüğü, bütün dünyada olduğu gibi

Türkiye’de de muhasebe ve finansal raporlamanın son yıllarına kadar ihmal edilmiş alanlarından biri olmuştur. Bir başka ifade ile, değer düşüklüğü karşılığı, sınırlı sayıdaki ve özellikle dönen varlık niteliğindeki varlıklarda gerçekleştirilmiş, aktiflerin oldukça önemli bir tutarına ulaşan maddi, maddi olmayan duran varlıklarda ve finansal duran varlıklarda bu ilke uygulanmamıştır. Bu uygulama eksikliği, hem faaliyet sonuçlarının gerçekçi olmamasına neden olmuş, hem de finansal tabloların güvenilirliğine gölge düşürmüştür.

UMS 36 standardı;

- Maddi duran varlıklarda
- Maddi olmayan duran varlıklarda
- Şerefiyede

meydana gelen değer azalışlarını kapsamaktadır.

3. DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜNÜN BELİRLENMESİ

UMS 36 kapsamında belirtilen varlıklardaki değer düşüklüğünün belirlenebilmesi için, işletme, varlığın defter değeri ile karşılaştırabilmek için varlığın geri kazanılabilir tutarına ilişkin resmi bir tahmin yapmak zorundadır (www.denetimnet.net).

Standart, varlıklarda değer düşüklüğü ile ilgili belirtileri işletme dışı ve işletme içi belirtiler şeklinde sınıflandırmıştır.

a) İşletme dışı belirtiler (UMS 36, md. 12)

- Dönem içinde varlığın piyasa fiyatının, zaman faktörü veya normal kullanımdan kaynaklanması beklenenden çok daha fazla azalmış olması,
- İşletmenin faaliyette bulunduğu teknolojik, ekonomik veya hukuki çevre ile pazarda veya varlığın tahsis edildiği piyasada işletme üzerinde olumsuz etkisi olan önemli değişikliklerin dönem içerisinde gerçekleşmiş olması veya bu değişikliklerin yakın gelecekte gerçekleşmesinin beklenmesi,
- Dönem içerisinde, faiz oranları veya diğer yatırım kârlılığı ile ilgili piyasa oranlarının artması, söz konusu artışların varlığın kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılan iskonto oranını önemli ölçüde etkilemesi nedeniyle varlığın geri kazanılabilir değerini büyük ölçüde azaltmasının muhtemel olması,

- İşletmenin, net varlıklarının defter değerinin piyasa değerlerinden daha yüksek olması.

b) İşletme içi belirtiler;

- Varlığın fiziksel hasara uğradığı veya değer yitirdiğine ilişkin kanıt bulunması,

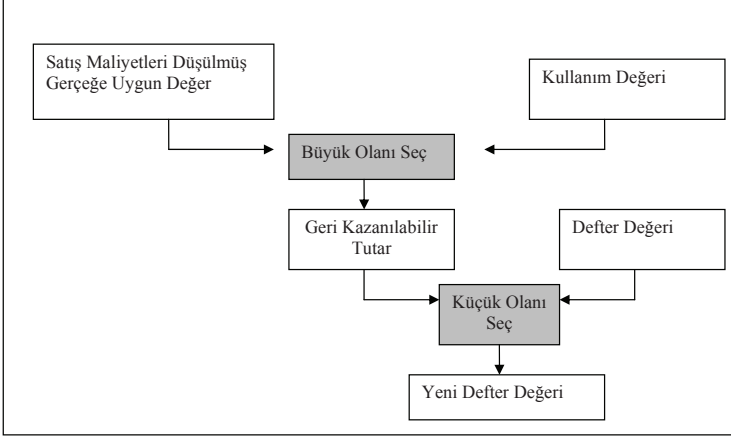
- İşletmede, varlığın mevcut veya gelecek kullanım yöntemini etkileyecek, önemli olumsuz değişiklikler meydana gelmiş olması veya bunların yakın gelecekte meydana gelmesinin beklenmesi. Örneğin; varlığın kullanım dışı olması; varlığın dahil olduğu faaliyetin sona erdirilmesi veya yeniden yapılandırılmasına yönelik planların bulunması, varlığın beklenen tarihten önce elden çıkarılmasının planlanması, varlığın faydalı ömrünün belirsiz değil belirli olduğu sonucuna varılması,

- İşletme içi raporlamada, varlığın ekonomik performansının beklenenden daha kötü olduğu veya olacağına ilişkin kanıtlar bulunması. Örneğin; varlığın edinimi için gerekli nakit akışlarının ya da varlığı bulundurmak veya çalıştırmak için sonradan gerekli olan nakdin, ilk başta bütçelenenden önemli ölçüde yüksek olması; varlıktan kaynaklanan net nakit akışları veya faaliyet kâr ya da zararının bütçelenenlerden önemli ölçüde kötü olması; bütçelenen net nakit akışlarında veya faaliyet kârında önemli azalmalar veya bütçelenen zararda önemli artışlar bulunması ya da cari dönemde gerçekleşen tutarlar ile geleceğe ilişkin bütçelenmiş tutarlar bir arada değerlendirildiğinde varlığa ilişkin faaliyet zararları veya net nakit çıkışları olacağına görülmesi.

Bu belirtiler, kesin ve bağlayıcı değildir. İşletmeler, varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin başka göstergeler de tanımlayabilirler.

4. GERİ KAZANILABİLİR TUTARIN ÖLÇÜMÜ

Bir varlığın net defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşmış olması durumunda, o varlığın değer düşüklüğüne uğradığı kabul edilir. Burada amaç: varlığın, geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir değerle izlenmesini önlemektir. Bu durum, değer düşüklüğünün hesaplanmasında varlığın defter değerinin yanı sıra geri kazanılabilir değerinin de bilinmesini gerektirmektedir.

Şekil 1: Değer Düşüklüğü Testi

(Kaynak: AKDOĞAN, Nalan. 2004. Enflasyon Muhasebesi, Gazi Kitabevi, Ankara, 71.)

Geri kazanılabilir tutar, bir varlığın veya nakit yaratan birimin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır.

Gerçeğe uygun değer en iyi göstergesi karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli iki taraf arasında gerçekleştirilen bağlayıcı bir satış anlaşmasına dayanan satış fiyatıdır. Böyle bir satış anlaşmasının olmadığı fakat aktif bir pazarı olan varlıklarda, bu değer, fiyat listeleri gibi kamuya açık bilgilerden sağlanabilir. Buna göre, satış maliyetleri düşülmüş piyasa fiyatı kullanılır. Piyasa fiyatı, varsa cari teklif fiyatını yoksa işlem tarihi ile tahmin tarihi arasında ekonomik koşullarda önemli bir değişiklik olmadığı sürece en son işlem fiyatını ifade etmektedir.

Kullanım değeri ise, belli bir varlık veya nakit yaratan birimden elde edilmesi beklenen gelecekteki nakit akışlarının bugünkü değeri olarak ifade edilmektedir. Kullanım değerinin hesaplanması esas olarak iki aşamalı bir süreçtir; ilki, gelecekteki nakit akımlarının tahmin edilmesi ve ikincisi bu nakit akımlarının bugünkü değerinin uygun bir iskonto oranı kullanılarak hesaplanmasıdır (Epstein, Mirza 2004, 298).

Uygun iskonto oranının belirlenmesinde, aşağıdaki hususlara dikkate edilmesi gerekmektedir (Nexis, Young 2005; 975).

- İskonto oranı; nakit akım projeksiyonu ile ilgili özel riskleri yansıttak

şekilde düzeltilmeli (ülke, para birimi, fiyat ve nakit akım riskleri) ve ilgili olmayan risklerden arındırılmalıdır.

- Mükerrerliği önlemek açısından iskonto oranı, gelecekteki nakit akım tahminlerinden arındırılan riskleri içermemelidir.
- İskonto oranı, işletmenin sermaye yapısından ve varlığın nasıl finanse edildiğinden bağımsız olmalıdır.
- İskonto oranı vergi sonrası oran ise (sermayenin ağırlıklı ortalama maliyeti gibi) vergi öncesi oranı yansıtacak şekilde düzeltilmelidir.
- Normal şartlarda bir varlığın kullanım değerinin tahmini için tek bir iskonto oranı kullanılır, ancak varlığın kullanım değeri farklı risklere veya faiz oranlarının vade yapılarına hassas ise farklı dönemler için ayrı iskonto oranı kullanılmalıdır.

Standartta Nakit Yaratan Birimler, diğer varlıklardan veya varlık gruplarından sağlanan nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız nakit girişi yaratan belirlenebilir en küçük varlık grubu olarak tanımlanmıştır (UMS 36, md. 68).

Bir işletmede nakit yaratan birimlerin belirlenmesi esnek bir yapıya sahiptir, esas itibarıyla de takdir hakkı kullanılmasını gerektirir. Nakit yaratan birimlerin belirlenmesinde, yönetimin işletmenin faaliyetlerini (ürün kolları, faaliyetleri, faaliyet yerleri, mahalleri veya bölgeleri gibi) nasıl izlediği ve kontrol ettiği ile varlıkların ve faaliyetlerin devam ettirilmesine veya elden çıkarılmasına yönelik kararları nasıl verdiği gibi hususların dikkate alınması gerekir (UMS 36, md. 69).

Standart, nakit yaratan birimin belirlenmesinde, birimin ürettiği ürünün aktif bir piyasası olmasının önemini vurgulamaktadır (UMS 36, md. 69). Bir varlık veya varlık grubu tarafından üretilen bir ürünün aktif bir piyasasının olması halinde, ilgili varlıklar nakit yaratan birim olarak değerlendirilir (Nexis, Young 2005, 967).

Nakit yaratan birimler bir işletmede belirli girdi ve çıktıkları olan, genellikle belirli bir müşteri grubundan nakit girişleri elde eden bir bölüm, faaliyet, ürün zinciri, mağaza, faaliyet bölgesi veya bir fabrika olabilir.

Nakit yaratan birimin geri kazanılabilir değeri, tek bir varlıkta olduğu gibi, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanı esas alınarak belirlenir (UMS 36, md.74). Nakit yaratan birimin defter değeri, nakit yaratan birimle doğrudan ilişkisi kurulabilen ve

gelecekte nakit girişlerini sağlayacak varlıkların defter değeridir. Ancak muhasebeleştirilmiş borçlar nakit yaratan birimim defter değerine dahil edilemez. İstisnası ise, nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarının ilgili borç dikkate alınmadan belirlenemiyorsa borç, nakit yaratan birimin defter değerine eklenir (UMS 36, md.76)

5. DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ ZARARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Bir varlığın geri kazanılabilir değerinin defter değerinden düşük olması durumunda, söz konusu varlığın defter değeri geri kazanılabilir değerine indirilmelidir. Anılan indirgeme bir değer düşüklüğü zararıdır. Değer düşüklüğü zararlarının muhasebeleştirilmesinde iki durumu birbirinden farklılaştırarak incelemek gerekir;

Varlığın elde etme maliyeti üzerinden izleniyor olması: varlığın defter değerinin belirlenmesinde; varlığın alım maliyetine ek olarak varlığı kullanım amacına uygun hale getirmek için yapılan aktifleştirilmiş giderlerin tümünden birikmiş amortismanlar ve geçmişte değer düşüklüğü kaydedilmişse, birikmiş değer kayıpları da indirim kalemi olarak dikkate alınır.

Varlığın geri kazanılabilir değerinin defter değerinden düşük olması durumunda, varlıktaki değer düşüklüğü gider olarak yazılırken, değer düşüklüğü kadar varlığın değeri azaltılır.

Varlığın yeniden değerlendirilmiş değerler üzerinden izleniyor olması: Bu durumda da yine varlığın defter değerinin belirlenmesinde, birikmiş amortismanlar ve eğer geçmişte değer düşüklüğü kaydedilmişse birikmiş değer kayıpları indirim kalemi olarak dikkate alınır.

Varlıkta, değer düşüklüğü zararı tespit edilmiş ise öncelikle duran varlıkla ilgili özkaynaklar bölümünde yeniden değerlendirme artışı ile ilgili bir rakam var ise bundan karşılanır, kalan kısım dönemin gelir tablosunda raporlanır (Kaval, Örtün ve Karapınar 2007, 520).

Değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesinden sonra, ilgili varlığın hurda değeri düşülmüş yeni defter değeri esas alınarak izleyen dönemden itibaren kalan faydalı ömür boyunca sistematik olarak dağıtılmasını sağlamak üzere amortisman tutarları hesaplanır (Akbulut, Marşap 2006, 102)

Nakit yaratan bir birimin geri kazanılabilir değerinin defter değerinden daha düşük olması durumunda, ilgili nakit yaratan birime ilişkin değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirilir. Standart, nakit yaratan bir birimdeki değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesinde; öncelikle, nakit

yaratan birime dağıtılan şerefiyenin defter değerinin azaltılmasını, daha sonra geriye kalan değer düşüklüğü zararının ilgili birimin (veya birim grubunun) diğer varlıklarına birimdeki her bir varlığın defter değeri oranında dağıtılmasını öngörmektedir. Eğer söz konusu varlıklara ilişkin önceden bir yeniden değerlendirme fonu oluşturulmuşsa, değer düşüklüğü zararı öncelikle söz konusu hesaptan düşülür, kalan tutar gelir tablosu ile ilişkilendirilir (Gücenme, Poroy 2006,166).

Belirsiz faydalı ömre sahip veya kullanıma hazır olmayan maddi olmayan duran varlıklar; buradaki “Belirsiz faydalı ömür” ifadesini, “sınırsız faydalı ömür” ifadesi ile karıştırmamak gerekir. Belirsiz faydalı ömür, varlığın işletme bünyesinde tutulma niyetini etkileyebilecek olayların gerçekleşme olasılığının bulunduğu, bu nedenle varlığın faydalı ömrünün tespit edilemediği durumlarda söz konusu olur.

Dönem içinde kayıtlara alınan belirsiz faydalı ömre sahip varlıklar, yıl sonundan önce değer düşüklüğü testine tabi tutulmalıdır. Bu varlıklar, her yıl aynı dönemde olmak üzere, en az yılda bir kez değer düşüklüğü açısından değerlendirilir. Değer düşüklüğü değerlendirmesinin yıl sonları itibariyle yapılma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ayrıca bu varlıklar UMS 36’nın normal yükümlülüklerine de tabidir. Değer düşüklüğüne dair herhangi bir belirtinin bulunması halinde yıl sonları itibariyle de değer düşüklüğü testi yapılır.

Kullanıma hazır olmayan maddi olmayan varlıklar için de aynı durum söz konusudur. Dönem içinde kayıtlara alınan kullanıma hazır olmayan herhangi bir maddi olmayan duran varlık (faydalı ömrü belirli olsun olmasın) yıl sonundan önce değer düşüklüğü testine tabi tutulur. Bu varlıklar, en az yılda bir kez değer düşüklüğü testine konu edilir.

Belirsiz faydalı ömre sahip maddi olmayan veya kullanıma hazır olmayan bir varlığın tek bir varlık olarak nakit akımı yaratması mümkündür, bu durumda tek bir varlık olarak değer düşüklüğü testi uygulanır. Bu tür varlıkların nakit yaratan bir birim içinde yer almaları halinde ise, nakit yaratan birim için değer düşüklüğü değerlendirmesi yapılmalıdır.

Belirsiz faydalı ömre sahip maddi olmayan varlıklar ile şerefiyeye ilişkin değer düşüklüğü zararlarının nakit yaratan birim içinde dağıtım konusunda önemli bir farklılık bulunmaktadır. Nakit yaratan birimde bir değer düşüklüğü olduğunda, zarar öncelikle şerefiyeden düşülür, geriye kalan bakiye diğer varlıkların defter değerlerinden oransal olarak indirilir. Belirsiz faydalı

ömre sahip varlıklarda ise, değer düşüklüğü zararının öncelikle bu varlıklardan düşülmesi söz konusu olmayıp, tüm varlıkların defter değerlerinden oransal olarak indirilir.

Bir işletmenin, genel müdürlük binası ve bilgi işlem merkezi gibi niteliği gereği bağımsız olarak nakit akımı yaratma kapasitesi olmayan varlıkları da bulunur. UMS 36, bu tip varlıkları “şirket varlıkları” olarak tanımlamaktadır. Şirket varlıklarının ayırt edici özellikleri; bağımsız nakit akımı yaratamamaları ve defter değerlerinin bahse konu nakit yaratan birime tamamen aktarılamamasıdır (Nexis Young 2005, 969). Bu nedenle, şirket varlığının değer düşüklüğüne uğradığına dair bir belirtinin olması ve kullanım değerinin hesaplanması halinde, şirket varlığının defter değerinin nakit yaratan birimlere dağıtılması gerekir. Bu dağılım, nakit yaratan birimde yer alan tüm varlıkların (nakit yaratan birim ve şirket varlıkları) geri kazanılabilir değerinin belirlenmesine imkan verir (Nexis Young 2005, 969). Bu yapılmaz ise, şirket varlığına ilişkin olası değer düşüklüğü ihmal edilmiş olacak, ayrıca faaliyette olan diğer varlıkların değer düşüklüğü incelemesini de olumsuz etkileyecektir (Epstein ve Mirza 2004, 301).

6. ŞEREFİYE

İşletme birleşmeleri sırasında elde edilen şerefiye, bireysel olarak tespit edilmeleri ve ayrı olarak muhasebeleştirilmeleri imkanı olmayan varlıklardan beklenen gelecekteki ekonomik faydalar için devralan tarafından yapılan ödemeyi ifade etmektedir.

Şerefiye, tanımı gereği, diğer varlıklardan bağımsız nakit akımı yaratamadığından, tek başına değer düşüklüğü testine tabi tutulamaz. Bu nedenle, değer düşüklüğü testi yapılabilmesi için, şerefiyenin elde edildiği tarihten itibaren birleşmenin sinerjisinden yarar sağlaması beklenen nakit yaratan birim veya birimlere dağıtılması gerekmektedir. Şerefiyenin dağıtılacağı nakit yaratan birim veya birimler grubu; işletme içi yönetsel amaçlarla şerefiyenin izlendiği en alt seviyeyi temsil etmelidir.

Şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan birim veya birimler grubu en az yılda bir kez değer düşüklüğü testine tabi tutulur. Değer düşüklüğü testinin dönem sonunda yapılması zorunlu değildir, yıl içinde herhangi bir zamanda yapılabilir ancak her yıl aynı vakitte yapılması şarttır. Ayrıca, şerefiyeye ilişkin değer düşüklüğü olabileceğine dair herhangi bir belirtinin bulunması halinde, her yıl yapılan değer düşüklüğü testinden ayrı olarak, dönem sonu itibarıyla yeni bir değer düşüklüğü incelemesi daha yapılır.

Şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan bir birim veya birimler grubunun defter değerinin (şerefiye dahil) geri kazanılabilir değerini aştığı hallerde, değer düşüklüğü zararı vardır. Değer düşüklüğü zararı öncelikle şerefiye tutarından düşülür, kalan kısım birimdeki diğer varlıkların defter değerlerine oransal olarak dağıtılır.

7. DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ ZARARININ İPTALI

UMS 36 Standardı, şerefiyeye ilişkin değer düşüklüğü zararının hiç bir durumda iptal edilmesine veya azaltılmasına izin vermemektedir. Standart, bu tür bir iyileşmenin, satın alınan şerefiyeye ilişkin değer düşüklüğü zararının ortadan kalkmasından ziyade, içerde yaratılan şerefiyedeki artış olma ihtimalinin yüksek olduğu savına dayanmakta olup, içerde yaratılan şerefiyenin kayıtlara alınması UMS 38 kapsamında mümkün bulunmamaktadır.

UMS 36, belirsiz faydalı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklar dahil tüm diğer varlıklara ilişkin olarak, her raporlama tarihi itibarıyla değer düşüklüğü zararının devam edip etmediği veya azalıp azalmadığının değerlendirilmesini gerektirmektedir. Değer düşüklüğünün konusunun kalmadığı veya azaldığı yönünde bir belirtinin bulunması halinde, varlığın geri kazanılabilir değerinin yeniden hesaplanması gerekmektedir. Standart, değer düşüklüğünün ortadan kalktığını gösterebilecek belirtilere örnekler vermiştir. Bu belirtiler, iç ve dış belirtiler şeklinde, değer düşüklüğünün olduğunu gösterir belirtilerin aksi yönünde belirlenmiştir.

a) Tek bir varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararının iptali

Bir varlığın geri kazanılabilir değerinin defter değerini aşması durumunda, önceki dönemlerde söz konusu varlık için muhasebeleştirilmiş olan değer düşüklüğü zararının iptal edilmesi veya azaltılması mümkündür. Ancak, iptal edilebilecek değer düşüklüğü zararı tutarı sınırlıdır. Standartta göre, varlığın mevcut defter değeri ile ilk değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirilmemiş olsaydı varlığın ulaşacağı defter değeri arasındaki fark kadar bir değer düşüklüğü zararının iptali mümkündür (Epstein ve Mirza 2004, 303).

Değer düşüklüğü zararının iptalinin muhasebeleştirilmesi, duran varlıkların elde etme maliyeti veya yeniden değerlendirme yöntemine göre değerlendirilmesine bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Akbulut, Marşap 2006, 103).

Yeniden değerlendirilmiş değer üzerinden kayıtlarda izlenen varlıklar, gerçeğe uygun değeri yansıtacak şekilde periyodik olarak düzeltilmelidir. Değer ar-

tışının varlığı halinde ilgili varlık hesabının defter değeri artırılmalı ve bu artış gelir tablosu ile ilişkilendirilmeden doğrudan özkaynaklarda bu varlıklar ile ilgili yeniden değerlendirme artış olarak gösterilmelidir. Değer düşüklüğü olduğunda da, gelir tablosu ile ilişkilendirilmeksizin yeniden değerlendirme fonu azaltılmalıdır. Bu fonu aşan değer azalışları ise gider olarak gelir tablosu ile ilişkilendirilmelidir. Daha sonraki bir dönemde değer artışı söz konusu olursa, daha önce gelir tablosuna gider olarak yazılan kısım için gelir tablosuna gelir kaydı yapılmalı, kalan bakiye özkaynaklar altında varlıkla ilgili yeniden değerlendirme artışına yansıtılmalıdır (Epstein ve Mirza 2004, 304).

Diğer varlıklar, yani elde etme maliyetine göre muhasebeleştirilmekte olan varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararının iptali doğrudan kar olarak muhasebeleştirilmelidir.

Değer düşüklüğü zararının iptal edilmesi halinde, düzeltilmiş değer ile varsa kalıntı değeri düşülmüş defter değerinin gelecek dönemlerde dağıtılmasını sağlayacak şekilde düzeltilmelidir. Defter değeri, varlığın kalan yararlı ömrüne sistematik olarak dağıtılır (UMS 36, md.121).

b) Nakit yaratan bir birime ilişkin değer düşüklüğü zararının iptali

Nakit yaratan bir birime ilişkin değer düşüklüğü zararının iptali, şerefiye hariç birim içinde yer alan varlıkların defter değerlerine oransal olarak yansıtılmalıdır. Ancak, her bir varlığın defter değeri; varlık için önceki dönemlerde değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirilmemiş olsaydı ulaşacağı bugünkü defter değeri ile geri kazanılabilir değerinden düşük olanının üzerine çıkmamalıdır. Bu değeri aşan değer düşüklüğü zarar iptalleri, şerefiye dışındaki diğer varlıklara oransal olarak dağıtılır (Nexis Young 2005, 989).

8. DİPNOT AÇIKLAMALARI

Standart, değer düşüklüğü ile ilgili bir dizi yeni dipnot açıklamaları getirmektedir. UMS 36 ile getirilen dipnot açıklamaları, esas olarak, diğer standartlardaki açıkları kapatmaya yöneliktir.

Her bir varlık sınıfı için, her bir raporlama döneminde gelir tablosuna yansıtılan değer düşüklüğü zararı tutarının ve gelir tablosunda hangi kalemede (amortismanlar veya diğer giderler gibi) izlendiğinin dipnotlarda açıklanması gerekmektedir. Her bir varlık sınıfı için, önceki dönemlerde muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararlarından dönem içinde iptal edilen tutar ve gelir tablosunda hangi kalemede gösterildiği dipnotlarda belirtilmelidir. Eğer doğrudan özkaynaklara yansıtılan bir değer düşüklüğü varsa (daha

önce kaydedilen yeniden değerlendirme değer artış fonunun azaltılması gibi), bu husus da açıklanmalıdır. Son olarak, özkaynaklara yansıtılan değer düşüklüğü zararlarının iptali söz konusu olmuşsa, bu tutara dipnotlarda yer verilmelidir.

Standart, her bir varlık veya nakit yaratan birim olarak tanımlanan varlık gruplarına ilişkin olarak dönem içinde muhasebeleştirilen veya iptal edilen değer düşüklüğü zararının finansal tabloların bütünü açısından önemli olduğu hallerde ilave açıklamalar yapılmasını öngörmektedir. Standartta ayrıca, şerefiye veya belirsiz faydalı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklar içeren nakit yaratan birimlerin geri kazanılabilir değerinin ölçülmesinde kullanılan tahminlerle ilgili yapılması gerekli dipnot açıklamalarına yer verilmiştir.

9. İMKB ŞİRKETLERİNCE UMS 36 STANDARDININ UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Bağımsız denetim sektörünü temsilen Bağımsız Denetim Derneğinden elde edilen bilgiler çerçevesinde, UMS 36 Standardının İMKB şirketlerince uygulanmasında karşılaşılan başlıca sorunlar aşağıdaki gibidir;

a) Değer düşüklüğü testinin sıklığı ve zamanlaması ile ilgili olarak;

- Genel olarak Standardın işletmeler tarafından anlaşılmasında sorunlar yaşanmaktadır. Standardın uygulanması ancak bağımsız denetçinin uyarısı ile mümkün olabilmektedir. Bu nedenle uygulamada değer düşüklüğüne ilişkin herhangi bir belirtinin olup olmadığına dair değerlendirme yapılması gerekliliği bilinmemekte, ya da bilindiği durumlarda gerekli olan çalışmanın yapılması ile ilgili olarak zaman ve maliyetten kaçınmak için gelecekle ilgili olumlu beklentiler öne sürülmektedir.
- İşletmelerin değer düşüklüğüne ilişkin belirti olup olmadığına ilişkin değerlendirme çalışmaları dökümanite edilmemektedir.
- Bir çok işletme, değer düşüklüğü tespitinde gerekli olan ve UMS 36 Standardında açıklanan çalışmaları sağlıklı bir şekilde yapmamaktadır.
- Şerefiye ve belirsiz kullanım ömrüne sahip maddi olmayan duran varlıkların UMS 36 Standardı gereğince her yıl değer düşüklüğü testine tabi tutulması gerekirken, bu konu gözden kaçırılmakta ve söz konusu kalemler için de değer düşüklüğüne dair bir gösterge olup olmadığı değerlendirilmesine gidilebilmektedir.

b) Değer tespiti ile ilgili olarak;

- Satış fiyatının tespitinin bazı durumlarda zaman alıcı işlemler olmasından dolayı önceden planlama yapılması gerekse de, yapılmamaktadır.
- Bazı durumlarda değer tespit maliyetlerindeki yükseklik nedeni ile piyasa değerlerini tespit etmek için yapılacak yatırım gereksiz görülmekte, bu nedenle sağlıklı olmayan değer tespiti yapılabilmektedir.
- Bazı ekipmanların satış fiyatının, bağlayıcı bir anlaşma olmaması, aktif piyasa fiyatının bulunmaması ve piyasada muadilleri olmaması nedeni ile tespit edilememekte veya değer tespit işlemlerinde kullanılan varsayımlar güçlü dayanaklara oturtulamamaktadır.
- Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerlerin geri kazanılabilir değer olarak alındığı durumlarda, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer kısa süreli sektörel ve ekonomik dalgaları yansıtmaktadır.
- Genel olarak işletmeler önümüzdeki bir sene sonrasını ciddi ve detaylı olarak planlamamakta ve bütçelememektedirler. Uzun vadeli projeksiyonların bulunmadığı durumlarda ise söz konusu çalışmalar denetim şirketinin talebi doğrultusunda hazırlanmaktadır. Şirket yönetiminin bu sürece yeterince dahil olmaması nedeniyle gerekli itina gösterilmeyebilmektedir.
- Son yıllarda enflasyon oranlarının düşmesi, uluslararası yatırımcıların firmalara göstermiş olduğu ilgi ve işletmelerin plan ve bütçelere verdiği önemdeki artış sebebiyle bazı işletmeler, denetçi talebi olmadan bu uzun vadeli projeksiyonları hazırlamaktadırlar. Bu projeksiyonlarda karşılaşılan eksik ise işletmelerin bu projeksiyonları UMS 36 Standardı dikkate alınarak hazırlamadıklarından dolayı, gelecekte gerçekleştirilecek yeniden yapılandırmalardan veya varlığın gelecekteki performansını artırma veya iyileştirme çalışmalarından kaynaklanan nakit giriş ya da çıkışlarını da dikkate almaktadırlar. Ayrıca, işletme yönetiminin yapılan tahminler, kullanım değerini yüksek çıkarmak için manipüle edilmiş olabilmektedir.
- Bazı şirketler nakit akım projeksiyonu hazırlama ya da iskonto oranının belirlenmesi için kullanılacak yaklaşım ve metodları belirleme konusunda yeterli uzmanlığa ve bilgi birikimine sahip bulunmamaktadırlar.
- Varlıkların kalan ömürlerinin tespiti için gerekli teknik çalışmalar yapılmamaktadır.

c) Nakit yaratan birimlerin belirlenmesi ile ilgili olarak;

- “Bağımsız nakit yaratan birim”in tespiti esnasında yönetsel yapıdan ziyade hukuki yapılar dikkate alınarak birimlerin belirlendiği durumlarla karşılaşılmaktadır. Şöyleki; nakit yaratan birimlerin tespitinde işletmelerin muhasebe sistemlerinde bölümlere göre yeterli ayırım olmadığı durumlarda, nakit yaratan birimlere bağlı bilanço ve faaliyet sonuçları güvenilir olarak tespit edilemeyip bölümlere göre raporlama yapılması ve nakit yaratan birimlerin net satış ve kullanım değerlerinin tespiti zorlaşabilmekte ve değer düşüklüğünün nakit yaratan birim bazında ayrıştırılması yerine işletme bir bütün olarak değerlendirilmek durumunda kalabilmektedir.
- Bağımsız nakit yaratma kriterlerinin analizinde ve dökümantasyonunda ve ortak olarak kullanılan kurumsal varlıkların nakit yaratan birimlere dağıtımında sorunlar yaşanmaktadır.
- Ana işletmeden daha alt seviyede nakit yaratan birimler belirlenebilse bile şirket içinde üretilen raporlar yeterli olmadığından nakit akım projeksiyonlarını nakit yaratan birimler bazında elde etmek mümkün olmayabilmektedir.

d) Şerefiyenin nakit yaratan birimlere dağıtımı ile ilgili olarak;

- Şerefiyenin ilgili nakit yaratan birimler arasında dağıtımının şerefiyenin hesaplanması sırasında yapılmaması ya da dağıtım anahtarının doğru tespit edilememesi sorun olabilmektedir.
- Şerefiyeye ilişkin değer düşüklüğü tespiti yapılırken şerefiyenin azınlık paylarını temsil edilecek şekilde brütleştirilmesi prensibi uygulanmayabilmektedir.
- Şerefiyenin amortismanına tabi olmamasından dolayı her yıl değer tespit çalışmalarının yapılması zorunluluğu ve zaman içerisinde şirkette gerçekleşen değişikliklerden dolayı değer tespitinde gerekli değişikliklerin belirlenmesinde zorluklar yaşanabilmektedir (örneğin şirketin satın almış olduğu iş kolunun faaliyetlerinin şirketin kendi faaliyetleri ile zaman içerisinde kısmen bütünleşmiş olmasından dolayı, nakit akımlarının ayrı olarak belirlenememesi ve bu durumda satın alınan iş kolunun kullanım değerinin doğru bir şekilde tespit edilmesinde yaşanan zorluklardan dolayı ilgili şerefiyede oluşmuş olan değer düşüklüğünün tespit edilememesi).
- İşletme birleşmelerine ilişkin UFRS 3 Standardına göre, satın alımın gerçekleştiği mali yıl içerisinde, geçici olarak gerçekleştirilen satış fiyatı dağı-

tımının, bir sonraki yıl tamamlanması sırasında, yıl içerisinde gerçekleşen değişikliklerin hangilerinin yapılan hataların tespiti, tahminlerdeki değişiklikler veya provizyonel hesaplanmanın tamamlanmasına ilişkin olduğunun tespit edilmesinde zorluklar yaşanmaktadır.

e) Değer düşüklüğü iptali ile ilgili olarak;

- Şirket yönetiminin varlığı satma kararı aldığı durumlarda, varlığın defter değerinde değer düşüklüğü olup olmadığının tespiti sırasında artık kullanım değerinin dikkate alınmayıp sadece net satış fiyatının tespit edilerek defter değeriyle karşılaştırılması gerekliliği ihmal edilebilmektedir.
- Değer düşüklüğünün geçici iyileşmeler göz önüne alınarak ve gerekli çalışmalar gerçekleştirilmeden iptal edildiği durumlar görülmektedir.

10. SONUÇ

UFRS standartları, tüm finansal tablo kullanıcılarına işletmenin finansal durumu ve performansı hakkında gerçeğe uygun, doğru ve dürüst bilgi sunmayı amaçlayan bir finansal raporlama setidir. Finansal tabloların hazırlanmasında UFRS standartlarına uygun işlem yapılmaması yanıltıcı ve/veya yanlış bilgi sunulmasına sebep olacaktır ki, bu ise başta işletme açısından olmak üzere ekonomideki kaynakların etkin dağılımını olumsuz etkileyecektir.

UMS 36 Standardı, finansal tablolarda önemli büyüklükleri haiz maddi varlıklar, maddi olmayan varlıklar, uzun vadeli finansal varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkulleri ilgilendiren önemli bir standarttır. UMS 36 Standardına uyulmaması, varlıkların geri kazanılabilir değerlerinden yüksek değerler ile finansal tablolarda izlenmesine yol açacaktır. Bu durum, bazı hallerde önemli sonuçlar doğurmasa da, diğer bazı durumlarda işletmenin finansal durumu ve performansı hakkında önemli düzeyde yanlış ve/veya yanıltıcı bilgi verilmesine neden olabilecektir. Bu kapsamda, UMS 36 Standardına uyum, finansal tabloların gerçeğe uygun, doğru ve dürüst bir biçimde sunulması açısından büyük önem arz etmektedir.

Varlıklarda değer düşüklüğüne ilişkin UMS 36 Standardının sorunsuz bir şekilde uygulanabilmesi için başta işletmeler olmak üzere bağımsız denetçiler ve ilgili kamu otoritelerinin alabileceği önlemler olduğu düşünülmektedir.

İşletmeler tarafından alınması gerekli önlemler şunlardır;

- İşletme yönetimi ve finansal tabloların hazırlanma sürecinde görev alan personelin UMS 36 Standardına ilişkin eğitim ihtiyacını gidermeleri şarttır

(nakit akım projeksiyonları ve iskonto oranının belirlenmesi ile indirgenmiş nakit akımları yönteminin uygulanması konuları dahil).

- Varlıklarda değer düşüklüğü olabileceğine dair belirtilerin olup olmadığına ilişkin değerlendirmeler objektif verilere dayandırılmalı ve bu değerlendirme çalışmaları dokumante edilmelidir.
- Geri kazanılabilir değer in sağlıklı bir şekilde tespit edilebilmesini teminen, değerlendirmede esas alınan fiyatlar, nakit akımları, iskonto oranı gibi verilerin objektif kriterlere dayalı olarak belirlenmesi konusunda işletme yönetimi gerekli tedbirleri almalıdır. Örneğin; kullanım değerinin belirlenmesine esas olan nakit akım projeksiyonlarının gerçekçi tahminlere göre ve UMS 36 Standardının uygulanmasında kullanılacak şekilde belirlenmesi, iskonto oranının yine objektif bir şekilde işletme gerçeğine uygun olarak tespiti. Ayrıca, geri kazanılabilir değer in belirlenmesi için yapılan çalışmalar dokumante edilmelidir.
- Değer düşüklüğüne uğrayabilecek varlıklar için her yıl değer tespit hizmeti alınması maliyetli olabileceğinden, belirli aralıklarla (örneğin azami 5 veya 10 yılda bir) değer tespit hizmeti alınması ve önemli bir değişiklik olmadığı sürece izleyen yıllarda bu raporların işletme tarafından objektif bir şekilde gözden geçirilerek kullanılmasının uygun bir yöntem olabileceği düşünülmektedir. Değer tespit hizmeti kapsamında, varlıkların geriye kalan faydalı ömürleri de tespit edilmelidir.
- Nakit yaratan birimlerin gerçekçi bir şekilde belirlenebilmesi ve faaliyet sonuçlarının izlenebilmesini teminen, işletme içinde gerekli belge, kayıt ve raporlama sistemi oluşturulabileceği düşünülmektedir. Nakit yaratan birim tespitine ilişkin kriterler, analizler gibi önemli hususlar dokumante edilmelidir.
- Şerefiyeye ilişkin değer düşüklüğü incelemesinin her yıl yapılması gerektiğinden, şerefiyenin ilişkili olduğu varlıkların izlenebilmesi önemlidir. Dolayısıyla, işletmeler, şerefiyeye ilişkin değer düşüklüğü incelemesi için gerekli verileri sağlayan bir belge, kayıt ve raporlama sistemine sahip olmalıdırlar.
- Önceki dönemlerde muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararlarının iptaline karar verirken, objektif nitelikteki kalıcı veriler dikkate alınarak değerlendirme yapılmalı ve ihtiyatlı davranılmalıdır.
- Değer düşüklüğü incelemesi, zaman alıcı bir süreç olduğundan, yıl sonu

gelmeden tamamlanmış olmalıdır. Bu kapsamda, değer düşüklüğü olabileceğine dair belirtilerin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi ve raporlanması, belirtiler var ise geri kazanılabilir değerlerin tespitinin yapılması ve raporlanması, son olarak ilgili dipnot açıklamalarının hazırlanması gerekir.

- Geri kazanılabilir değer belirlenmesinde bir takım varsayımlar da kullanıldığından, konunun suistimal aracı olarak kullanılabileceği de göz önünde bulundurularak, işletme bünyesinde gerekli kontrol mekanizmaları kurulmalıdır.

- UMS 36 Standardı çerçevesinde yapılan inceleme ve değerlendirme çalışmalarının dokümanite edilmesi, gerek işletme içi kontrol mekanizmaları ve gerekse bağımsız denetim süreci açısından büyük önem arz etmektedir.

Bağımsız denetçilere de düşen görevler vardır. Bağımsız denetim mekanizmasının, işletmeleri UMS 36 Standardı veya buna paralel muhasebe düzenlemelerine uyuma zorlayabilecek bir güce sahip olduğunu söylemek yanlış olmaz. Tabiki, bu mekanizmanın işlemesi, bağımsız denetim kuruluşlarının birlikte hareket etmesi halinde mümkün bulunmaktadır. Dolayısıyla, bağımsız denetim sektörü çalışanlarının mesleki davranış kurallarına uyumunun izlenmesi ve gerektiğinde yaptırım mekanizmasının işletilmesi gerekli görülmektedir.

İlgili kamu otoriteleri tarafından alınabilecek tedbirler ise, uygulamada ortaya çıkan sorunları çözmeye ve uygulama birliğini sağlamaya yönelik kararlar almak, gerektiğinde işletmeleri ve bağımsız denetim kuruluşlarını bilgilendirerek/uyararak uygulamayı yönlendirmek ve nihai olarak aykırı uygulamaların varlığı ve/veya tekrarı halinde caydırıcılık sağlamak amacıyla yaptırım mekanizmalarını işletmektir.

Ülkemiz uygulamasına bakıldığında, UMS 36 Standardı ve/veya buna paralel SPK düzenlemesi 2005 yılından itibaren İMKB şirketleri tarafından zorunlu olarak uygulanmakta olup, bir çok işletme için 2005 ve 2006 yılları eğitim dönemi olmuştur. Bu aşamadan sonra, tüm ilgili tarafların görev ve sorumluluklarının sıkı takipçisi olmasının, UMS 36 Standardı dahil tüm UFRS'lerin sorunsuz bir şekilde uygulanması ve finansal raporlama kalitesinin artırılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AKBULUT, Yıldız, MARŞAP, Beyhan. 2006. "Maddi Duran Varlıklarda Değer Düşüklüğünün "TMS 36: Varlıklarda Değer Düşüklüğü" Standardı Kapsamında İncelenmesi ve İMKB'de İşlem Gören Şirketlerdeki Uygulamaların Değerlendirilmesi", MÖDAV Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt:8, Sayı:4,

AKDOĞAN, Nalan. 2004. Enflasyon Muhasebesi, Gazi Kitabevi, Ankara.

AKSU, Mine. 2007. "TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü", UFRS/UMS Uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması (Yorum-Açıklama-Örnekler), Maliye ve Hukuk Yayınları No:52, Ed. Necdet SAĞLAM , Ed. Salim ŞENGEL ve Ed. Bünyamin ÖZTÜRK, Ankara, Turhan Kitabevi,

Deloitte, Touche Tohmatsu; "Standards: IAS 36 Impairment of Assets", (Erişim; www.iasplus.com/standard/ias36.htm).

Denetimnet, UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Uygulama Örneği (Erişim; www.denetimnet.net)

EPSTEIN, Barry J. ve MİRZA, Abbas Ali; IAS 2004 Interpretation and Application of Accounting and Financial Reporting Standards, New Jersey, John Wiley & Sons Inc.

GÜCENME, Ümit, ARSOY, Aylin Poroy. 2006. "Konsolidasyon Şerefiyesinin Muhasebeleştirilmesinde Güncel Yaklaşımlar", XXV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

International Accounting Standards Board. 2006 International Financial Reporting Standards (IFRSs) including International Accounting Standards (IASs) and Interpretations as at 1 January 2006, London,.

KAVAL, Hasan, ÖRTEN, Remzi ve KARAPINAR, Aydın. 2007. Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları, Ankara, Gazi Kitabevi,

Lexis Nexis ve Ernst & Young; International GAAP 2006: Generally Accepted Accounting Practice under IFRS, London, 2005.

SEVİLENGÜL, Orhan; Genel Muhasebe, 12. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara 2005.

TOKAY, Hüseyin; 2002. Muhasebe Kuramı ve Vergi Mevzuatı Açısından Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar, Gazi Kitabevi, Ankara

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK); Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (UMS/UFRS) ile Uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları 2006. (TMS/TFRS), TMSK Yayınları-1, Ankara, Grup Matbaası.